

Tartalom

Mi az, hogy nemzet, ország, nép és állam? Miktől érzik összetartozónak magukat a nemzetek? A kultúra és a nyelv szerepe, a csoportképző tényezők kezdeti hiánya, illetve ahogy megkeresik, megteremtik ezeket. A nemzeti identitás. Ahogy a népeket, nemzeteket egységesnek tekintik, holott sokféle törésvonal szabdalhatja őket: a hatalmon lévők és a nép, elnyomók és elnyomottak, stb... A különféle nemzetek mentalitása: kelet és nyugat, észak és dél, nagy és kicsi. A nemzet létének mérlege.

Megjegyzés

Viszonylag rövid és érthető téma. Tanulságos benne, ahogy a nemzet az elején megkeresi, megteremtí a saját hőseit, ikonjait, nemzeti jelképeit, csoportképző tényezőit – majd miután már megvan, ami kell, csökken az igény irántuk. Másrészt segít meglátnunk a népeken, nemzeteken belüli törésvonalakat, hogy általában nincs olyan, hogy egységes „ők”.

Nemzet

(Azonosító: 074; Változat: 01)

Pozíció a műben

Előszó

A világ működése

Bevezetés

Elvek

Alapok

Élet

Elme

Ember

Társadalom

Csoportok

Politika

Szélmegoldások

Érdekek

Ideológiák

Bal oldal - Jobb oldal

Nemzet

Állam

Demokrácia és diktatúra

Politikai konfliktusok

Globális problémák

A gazdaság elmélete

A gazdaság gyakorlata

Kultúra

Etika

Egység

Program

Az ember élete

1. Ország, nemzet, nép és állam	2	—
2. A nemzeti identitás	3	
3. A népek, nemzetek egysége és törlésvonalai	6	1
3.1. Egység?	6	
3.2. Törésvonalak	7	—
4. A nemzetek mentalitása	9	
5. A nemzet mérlege	10	2

1. Ország, nemzet, nép és állam

Ezek nem különösebben rejtélyes fogalmak, de azért nem árt itt az elején áttekinteni a jelentésüket, egymás mellett látni őket.

1) Ország

Földrajzi fogalom: összetartozó terület(ek), mely felett egy állam gyakorol hatalmat.

2) Nemzet

Kulturális fogalom: emberek széles alapokon nyugvó, közös identitással rendelkező, nagyobb csoportját jelenti.

„Széles alapok”: erre azért van szükség, mert vannak olyan közös identitással rendelkező nagyobb csoportok, melyek nem nemzetek; gondoljunk, mondjuk olyan nemzetközi szubkultúrákra, mint a rockerek. Lásd továbbá itt alább a nemzeti identitásról mondottakat.

Közös identitás például, amikor egy csoport tagjai mindannyian magyarnak vallják magukat. A közös identitás egyúttal az összetartozás érzését is nagyban erősíti.

Nem árt felidézni, hogy a nemzet nem feltétlen ugyanaz, mint egy állam polgárai vagy egy ország lakosai. Ezeknél szűkebb és tágabb is lehet.

Akár egyszerre is. Vegyük például a magyar nemzetet. Ez bővebb, mint Magyarország lakosai, hiszen sok Romániai lakos is a magyar nemzethez tartozik. Ugyanakkor szűkebb is, hiszen vannak olyan Magyarországi lakosok, akik nem ápolnak lelki közösséget a magyarokkal.

És mi az, hogy **nemzetiség**? A nemzet egy olyan része (akár egésze), mely egy olyan országban lakik, ahol nincs meghatározó többségben.

3) Nép

Ez gyakorlati szempontból együtt élő, közös sorson osztozó embereket jelent. (Anélkül, hogy túlzott mértékben összetartozónak éreznék magukat, közös identitással rendelkeznének.)

Gondoljunk, mondjuk egy új országra, melyet sok különböző helyről származó bevándorló népesít be, akikre nem lehet rámondani, hogy egy külön nemzetet alkotnának.

4) Állam

Politikai fogalom; az állam polgárai, illetve egy ország területén tartózkodók felett hatalmat gyakorló központi intézmény. (@@Ugye ha külföldön van egy magyar állampolgár, akkor is vonatkoznak rá (bizonyos) magyar törvények? Van ennek valami frappáns megfogalmazása, hogy hol, melyik állam mely törvényei vonatkoznak az emberre?)

Nemzet és állam, nemzetállam. Két meglátás ezek kapcsán:

- Az állam egy hatalmi képződmény, hierarchikus, alá és fölé rendel – míg a nemzet az emberek közössége, mellérendel.
- Nemzet és állam is létezhet a másik nélkül, de a nemzetállamok koherensebbek. A nemzet és az állam ilyenkor támogatja egymást.

Nemzet és állam különállására egyrészt vegyük példának, mondjuk a kurdokat, akik nemzetet alkotnak, ugyanakkor nincs saját államuk. Másrészt, a nemzet nélküli államhoz gondoljunk Nagy Sándor birodalmára, mely (részben éppen az egységet biztosító nemzet hiánya miatt) gyorsan szét is esett, de idézhetjük Jugoszlávia esetét is, illetve bizonyos mértékig Belgiumot.

Az államról egy külön téma szól.

2. A nemzeti identitás

Vagyis amikor valaki, illetve emberek egy csoportja, például magyarként tekint magára.

1) A nemzetek csoportképző tényezői

Ezek olyan közös jellemzők, melyektől az emberek összetartozónak érzik magukat.

Csoportképző tényező **sok minden lehet**: mindenekelőtt a kultúra és a nyelv, de a közös történelem, közösen tisztelt hősök, a vallás, és a közös értékek, közösen vallott ideológiák is. (Mint például a szabadság értéke, ideológiája.) A különböző nemzetek különböző arányban használják az egyes tényezőket; melyek aztán a közös nemzeti identitást is segítenek megteremteni.

Lásd ehhez ‘A csoportok alapvető jellemzői’ témában a csoportokat összetartó erőket, különösen, hogy közöttük nemcsak a közös jellemzők, hanem az érdekek is ott vannak.

2) A kultúra és a nyelv szerepe

E kettőnek, különösen a történelmi nemzetek esetén (mint amilyen a francia vagy a magyar) kiemelt a szerepe. Velük szemben, az olyan új, heterogén, (és gyakran pragmatikusabb) nemzetek esetében, mint mindenekelőtt az USA, a közös kultúra és nyelv kevésbé állt, áll rendelkezésre.

Az utóbbiaknál emiatt előtérbe kerülnek az egyéb nemzeti csoportképző tényezők, mint mondjuk az USA-ban a szabadság értéke, ideológiája. A szabadság ideológiájáról lásd az ‘Ideológiák’ témában. Itt érdemes felfigyelnünk arra is, hogy a **„nyelvükben élő” történelmi nemzetek mennyivel érzékenyebbek a nyelvük „helyes” használatára** – szemben különösen az angolul beszélő országokkal, beleértve magát Angliát is, ahol kevésbé aggódnak az ilyesmin, ahol, ha az ember képes megértetni magát, már rendben van. (Aminek részben az is oka, hogy az angol világnyelv, az anyanyelvek hozzá vannak szokva, hogy mindenki másképp beszéli azt (rosszul).) (@@Ugye jól tudom ezt, mármint, hogy ki mennyire érzékeny a nyelv helyes használatára.)

A kultúra és a nyelv meglehetősen erős csoportképző tényező, abból a szempontból, hogy nagy különbséget tudnak tenni nemzet és nemzet között, meglehetősen határozottsággal képesek elválasztani őket egymástól, kiváltképp, ha egymás beszédét sem értik. A globalizáció, illetve a nemzetközi integráció (mint az EU) egyik hatása, hogy morzsolja ezeket a falakat.

Lásd továbbá az ‘Oktatás’ témában, hogy az gyakran nemcsak a tudás, hanem a nemzeti kultúra átadását is szolgálja.

3) A csoportképző tényezők kezdeti hiánya \$

Amikor egy nemzet kialakul, illetve egy csoportban megszületik a nemzeti érzés, még nincsenek meg az annak összetartásához, a nemzeti identitás kialakításához szükséges csoportképző tényezők, hiány van belőlük. **Ilyenkor megkeresik, megteremtik a szükséges tényezőket.**

Mit jelent ez? Azt, hogy ilyenkor kezd el igény mutatkozni például a nemzeti hősök és különösen a közös kultúra iránt, illetve mindenféle közös érték iránt. Aktívan keresik hát ezeket, megvizsgálják a múltat, **előveszik, piederstálra emelik a múlt hősként tisztelhető alakjait**; illetve szétnéznek a jelenben is, **támogatják a kultúra építőit, az alkotókat, a jelkép értékű alkotások létrehozását**. Emiatt a nemzeti, kulturális vákuum miatt ilyenkor könnyebb hőssé, hősként tisztelt alkotóvá válni, „bekerülni a panteonba”.

Hogy messzebb ne menjünk, **ez a folyamat zajlott le a magyar nemzet kialakulásának idején**, a XIX. század környékén, amikor megnőtt a presztízse a múlt hőseinek, és az aktuális kor is tartós köztisztelettel övezett alakok, alkotók generációit termelte ki. (És nem mellesleg megújították a magyar nyelvet, alkalmassá tették arra, hogy a modern korban a nemzet kötőanyaga legyen; megszülettek olyan jelkép értékű alkotások, mint a Himnusz, a Szózat vagy az Országház; elkezdtek értékelni és összegyűjteni a népművészeti alkotásokat; és így tovább.)

(@@Azt nem tudom pontosan, hogy a múlt hőseinek a magyar nemzetté válás idején mennyire nőtt meg a presztízse; illetve arra sincs túl nagy rálátásom, hogy máshol is így mentek-e a dolgok – bár mindezeket legalábbis elég valószínűnek tartom. Tud erről valaki biztosat?)

Miután azonban a nemzet megtalálta a hőseit, már megvannak a nemzeti egységet jelképező alkotások, **csökken az igény az új hősök, alkotások iránt**. A későbbi korokban már jóval nehezebb, ha nem lehetetlen elismertség terén beérni a régi, aranyba foglalt ikonokat. (Akármilyen teljesítményre képes is az ember, különösen a művészet területén.)

Lásd ‘Az alkotások megítélésének tényezői’ témában a politika hatását arra, hogy hogyan ítéljük meg az alkotásokat.

4) A nemzetek múltbeli, jelenbeli és jövőbeli tagjai

Egy nemzet jelenbeli tagjai a múltbeliekkel is közösséget éreznek. Egyúttal jelentős mértékben magukra veszik azok dicsőségét és bűneit is – ami miatt egyes nemzetek dicsőségesnek, mások bűnösnek érezhetik magukat. (Ahogyan a második világháborúban elkövetettek árnyai kísértik a németeket.) Másfelől **a kívülállók is egyként tekinthetnek a nemzetek múltbeli és jelenbeli tagjaira**, például ahogyan a zsidók nehezen szabadulnak „Krisztus gyilkosainak” szerepéből.

Valójában azonban korlátozott, hogy mennyi közülük van egymáshoz egy nemzet időben elváló csoportjainak:

Mindenekelőtt az kell szem előtt tartani, hogy **a maiak nem ugyanazok az emberek, mint a régiek**, különösen: **az utódok nem felelősek az elődök bűneiért.**

Másfelől azonban tény, hogy **az utódok haszonélvezői lehetnek az elődök (elítélhető) ténykedésének**; mint a volt gyarmattartók utódai esetében. Ezt azonban úgy tanácsos felfogni, mint az utódok szerencsését, mely szerencse azonban összefügg a volt gyarmati lakosok utódainak szerencsétlenségével – így az előbbiektől elvárható, hogy szerencsájükből megfelelően résztessék az utóbbiakat, segítsék azokat.

A szerencse megosztásáról általában, és az ilyen egymással összefüggő esetekben, lásd 'A jószág elvárható mértéke' témában.

Ezen kívül pedig vegyük észre, hogy **adott kor emberei általában túl sokat nem törődnek majdani nemzettársaikkal**; például amikor felelőtlenül halmozzák az adósságot, felélik a készleteket.

3. A népek, nemzetek egysége és törlésvonalai

3.1. Egység?

A népekre, nemzetekre gyakran, mint egy önálló személyre tekintenek, egynek, egységesnek látják őket.

Vegyük példának, amikor olyanokat mondanak, hogy „Mi az *álláspontja* az USA-nak a globális felmelegedéssel kapcsolatban?”, „Mi a *szándéka* neki, ami Iránt illeti?”, vagy ahogyan a muszlim szélsőségesek „*gonosznak*” bélyegzik „öt”. Mint látható, hajlamosak vagyunk a nemzeteket önálló véleménnyel, akarattal, mentalitással felruházni; továbbá az is általánosan elismert, hogy a nemzetnek, illetve az államnak tulajdona is lehet.

Egyébként **nemcsak a nemzetekről gondolkozunk hasonlóan**, nemcsak őket személyesítjük meg, de például különféle szervezeteket is, mondjuk, ha a CIA-ra, a maga egészében, mint egy eléggé alattomos entitásra gondolunk. De a szervezeteken kívül is hajlamosak vagyunk emberi tulajdonságokkal felruházni a dolgokat. Lásd ehhez a 'Forma, öntudat és gondolkodás' témában az **antropomorfizációról** mondottakat.

A nemzet megszemélyesítése **annyiból jogos** is, hogy legalábbis a nemzethez tartozó **állam egy egységes hatalmi rendszert alkot**, egyként lép fel a saját polgáraival és a külvilággal szemben. Lásd azonban itt mindjárt a nemzetek, népek törésvonalait.

Továbbá **a külvilág, minthogy egyként tekint a nemzetre, hajlamos egyként is ítélkezni felette, illetve kollektívan megítélni annak tagjait**. Vegyük csak az előbbi példát a „gonosz” USA-ról, vagy, ahogy a németeket kollektívan bűnösnek kiáltották ki a második világháborút követően. Ez természetesen hiba, mely sok ártatlan embert tehet ki igazságtalanságnak.

Lásd még ide kapcsolódóan az ‘Attitűd, sztereotípa, előítélet’ témát, mivel a nemzetnek és tagjainak közös, sztereotip személyiségjegyeket tulajdoníthatnak, illetve a nemzet tagjai azoknak megfelelő előítéletekkel szembesülhetnek.

Időnként a nemzetet élő testhez hasonlítják, melyben a sejtek az egyes emberek. Ez a képzet elsősorban azoknak vonzó, akik a közösség, a nemzet elsődlegességét vallják az egyénnel szemben, egy testben ugyanis „természetes”, hogy a sejtek a szervezetet szolgálják, illetve minden további nélkül feláldozhatóak érte. Lényeges azonban szem előtt tartani, hogy az ember egy érző, öntudattal bíró lény, míg egy sejt lényegében csak egy gép.

Reálisabb analógia, amikor a társadalmat egy géphez hasonlítjuk, melynek az emberek az „alkatrészei”, ahogy mindegyiküknek megvan a maga speciális feladata, és ahogy ezek az alkatrészek összekapcsolódnak, összedolgoznak. (Nyilván itt sem árt emlékeztetni magunkat, hogy az emberek valójában emberek.) Lásd erről az ‘Iparizált világunk’ témában.

3.2. Törésvonalak

Valójában egy társadalmon, népen, nemzetben belül sokféle törésvonal létezhet.

Azok általában nem egységesek, nem egyneműek. Tekintsük csak többek között a nemi, generációk közötti, a különböző etnikumokat és vallási csoportokat elválasztó törésvonalakat; a társadalom egyik fele baloldali, a másik jobboldali nézeteket vallhat, lehetnek közöttük mérsékelték és szélsőségesek, hatalommal bírók és azzal nem rendelkezők, szegények és gazdagok, illetve ott vannak a legkülönbözőbb érdekcsoportok.

Lásd ‘A csoportok problémáinak kezelése’ témában, a csoportokon belüli alcsoportokról mondottakat.

Fontos kiemelni a hatalom és a nép kettősségét. (Nép alatt most azokat értem, akik felett a hatalmon lévők uralkodnak.) Bár a hatalmon lévők akarata érvényesül, az ő hangjuk hallatszik jobban...

Nem lehet egyenlőségjelet tenni a hatalmon lévők és a nép egésze közé.

Például a náci rezsim és a német nép közé. A hatalmon lévők mentalitása, törekvései ugyanis nem feltétlenül tükrözik a népet. (Egy demokráciában mondjuk jobban, de itt is van ellenzék, és itt is lehet befolyásolni a népet.) Azt is jó látnunk, hogy a közember többé-kevésbé kénytelen kiszolgálni a rendszert, ellenkező esetben megbüntetik, vagy rosszul jár.

Fontos továbbá hangsúlyozni, hogy...

Egyes csoportokat el is nyomhatnak a társadalmon belül.

Ezért, illetve a különféle törésvonalak menti megosztottság miatt...

Nem lehet egyszerűen azzal elintézni, hogy hagyjuk őket, éljenek úgy, ahogy „ők” akarnak, ez az ő belügyük.

Ami gyakori kifogás, amikor az a kérdés, hogy humanitárius okokból beavatkozzunk-e valahol. Nincs ugyanis olyan, hogy egységes „ők”; ha egyeseknek közülük jó is az adott helyzet, másoknak nem feltétlen az. Egyszersmind...

A felelősség sem lehet kollektív.

Hiszen egy népen belül vannak, akik tehetnek arról, amiért ki szeretnénk róni a felelősséget (különösen a hatalmon lévők), mások viszont nem tehetnek róla.

Kiemelendő még, hogy...

A konfliktusokat gyakran a hatalmon lévők, a hangadók gerjesztik a saját érdekükben illetve ideológiájuk alapján, miközben a népek, az emberek jól megvolnának egymással.

Gondoljunk csak ismét a nácikra, illetve a németekre és zsidókra, mely utóbbiak a nácik színre léptéig elég jól elvoltak egymással. Vagy vegyük a korábbi idők dinasztikus háborúit.

Lásd ehhez a 'Jóból is megárt a sok' témában, amit a hazafiságról írok, hogy gyakran jó lehet kimaradni a balhéból, ha az ember teheti. Idézzük fel továbbá jelen témából a nemzetek múltbéli, jelenbeli és jövőbeli tagságát, hogy a jelenbeliek közösséget éreznek a régiekkel, a kívülállók is így tekinthetnek rájuk, holott korlátozott, hogy mennyi közülük van egymáshoz, törésvonal húzódik közöttük.

Egy szó, mint száz, **csak fenntartásokkal beszélhetünk arról, hogy milyen egy-egy nép vagy nemzet egésze.**

4. A nemzetek mentalitása

Az országok különböző fajtáinak néhány jellemző tulajdonsága: (Mondanom sem kell, kivételek lehetnek.)

1) Nyugat és Kelet

- Nyugat: demokrácia, liberalizmus, nagyobb szabadosság
- Kelet: konzervativizmus, jellemzőbb a tekintélyelvűség

2) Észak és Dél

(Legalábbis ami a nyugati világot illeti.)

- Észak: fegyelmezettség, individualizmus, viszonylag kevésbé társaságkedvelők
- Dél: lazaság, társaságkedvelőbbek

Az északiakra példa Németország, a skandinávok, Nagy-Britannia és az USA; a déliekre Olaszország, a görögök és vagy Mexikó.

3) Nagy nemzetek

- Büszkék és rátartiak lehetnek. (De azért nem mindegyik, és nem minden tagjuk.)
- Ha csorba éri a pozícióikat, az gyakran frusztrálja őket. (Miközben a kicsik hozzá vannak szokva, hogy nem ők a nagyfiúk.)

Ilyen nagy nemzet például az USA vagy Franciaország. Lásd 'A kultúra és az ember' témában, ahogy a népek történelme hatással van azok mentalitására, kultúrájára – és viszont.

5. A nemzet mérlege

A nemzet létének számos **pozitívuma** van. Például:

- Mint egy „nagy családot” adnak az embereknek, akik úgy érezhetik, tartoznak valahova, tudják, hogy kicsodák.
- Hozzájárul a kulturális sokszínűséghez.
- A nemzetek egészséges versengése előbbre viheti az emberiséget.

Vegyük csak, ami az úrkutatásban zajlott az USA és a Szovjetunió között.

A legnagyobb **negatívum** ellenben az, hogy a különböző nemzetekhez tartozók könnyen egymásnak ugranak, illetve egymásnak ugraszthatók.

Kérdés, hogy ki lehetne-e terjeszteni az előbb említett „nagy család” érzését az egész emberiségre, a nemzeti identitáshoz hasonlóan **létrejöhetne-e egy közös és erős emberi identitás** – ami nagyban hozzájárulhatna egy boldogabb jövőhöz. Lényeges, hogy ennek nem kellene egyúttal egyformaságot is jelentenie, illetve, valamivel gyengébben, a hagyományos nemzeti identitás is megmaradhatna β mellette. (Hasonlóan ahhoz, ahogyan nemzeti identitásunk mellett most is hordozhatunk másféléket, például a rockerséget.) Lásd ezekről 'Az emberiség egysége' témában.

A majdani olvasókkal, a többi véleményezővel és velem is jót teszel, ha elküldöd a véleményed, nem utolsósorban pedig neked is hasznos, mivel azzal újra végiggondolod az olvasottakat, reflektálsz rájuk, miáltal jobban összeáll a fejedben a kép, és tartósabban megmarad.

Klikkelhető linkek (Word-ben a Ctrl-t nyomni közben):

[Kérdőív](#) – [Fórum](#) – [Email](#)

Valamint, ha tetszett, oszd meg ezt a témát a Facebook-on.

Klikk a gombra (Word-ben a Ctrl-t nyomni közben):

